

JAPONSKI DRESNIK

Fallopia japonica

Avtor: **Božo Frajman**, Botanično društvo Slovenije

Način citiranja: Frajman B., 2008. Japonski dresnik *Fallopia japonica*, Informativni list 1, Spletna stran tujerodne-vrste.info/informativni-listi/INF1-japonski-dresnik.pdf, Projekt Thuja. Datum dostopa: xx/xx/200x

Informativni list je bil zasnovan v sklopu Projekta Thuja, ki je podprt s subvencijo Islandije, Lihtenštajna in Norveške preko Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma.

Splošni podatki o vrsti

Slovensko ime: japonski dresnik

Znanstveno ime: *Fallopia japonica* (Houtt.) Ronse Decraene

Sinonimi: *Pleuropterus cuspidatus* (Sieb. & Zucc.) Moldenke, *Polygonum cuspidatum* Sieb. & Zucc., *Reynoutria japonica* Houtt., *Tiniaria japonica* (Houtt.) Hedberg

Opis vrste: Podobno kot za ostale predstavnike družine dresnovk (*Polygonaceae*), je tudi za japonski dresnik značilno kolenčasto členjeno steblo. Nad kolenci, iz katerih izraščajo listi, steblo obdajajo v cevasto tvorbo, škornjico, preoblikovani prilisti. Steblo je votlo in zaradi kolenčaste členjenosti nekoliko podobno stebлом bambusa, pogosto rdečkasto lisasto. Za rastlino je značilna grmičasta razrast. Do dva ali tri metre visoki grmi zrastejo iz podzemnih delov vsako vegetacijsko sezono, pozimi pa nadzemni deli odmrejo. Podzemne korenike, ki so zelo razrasle in lahko segajo več metrov stran od materinske rastline, prezimijo. Če rastlino kosimo, iz njenih korenin na različnih mestih vsakič znova poženejo do nekaj decimetrov visoka stebela, ki običajno ne cvetijo. Premenjalno nameščeni celorobi listi so široko jajčasti, 5 do 15, redkeje 20 cm, dolgi in do 10 cm široki, s prisekanim dnom in naglo zoženim vrhom. Japonski dresnik pri nas vzcveti konec julija. Podobno kot številne druge invazivke (npr. žlezava nedotika, topinambur, deljenolistna rudbekija) je to pozno poleti cvetoča rastlina, z drobnimi belkastimi do zelenkastimi cvetovi združenimi v pokončna latasta socvetja. Cvetovi so enospolni, z zakrnelimi, vendar opaznimi zasnovami organov drugega spola (npr. ženski cvetovi imajo zasnove prašnikov). Cvetnih listov je pet, zunanji trije se s širokimi robovi stikajo in obdajajo razvijajoč plod, trikotni orešek, ki je zrel črno obarvan.

Podobne vrste: Japonskemu dresniku je soroden sahalinski dresnik (*Fallopia sachalinensis* (F. Schmidt) Ronse Decr.), ki, kot pove že ime, izvira iz otoka Sahalina, najdemo pa ga tudi v severovzhodni Aziji in na severnem Japonskem. Tudi to vrsto so kot okrasno rastlino že v 19. stoletju prinesli v Evropo, sadili pa so jo tudi kot krmno rastlino, odporno na sušo. Od japonskega dresnika se sahalinski dresnik razlikuje zlasti po višji rasti (grmi so večinoma višji od 2 metrov, visoki do 4 metre) in po večjih listih, dolgih do 30 cm, z rahlo srčastim dnom (medtem ko ima japonski dresnik prisekano dno listov). Sahalinski dresnik je pri nas veliko redkejši kot japonski dresnik, srečamo ga zlasti v naseljih in njihovi neposredni okolici, vendar pa ponekdo že poročajo o njegovem invazivnem značaju. Ker njegove populacije pri nas še niso tako obširne, bi se ga verjetno še dalo iztrebiti.

Kjer japonski in sahalinski dresnik rasteta blizu skupaj, lahko pride do križanja med njima, križanec pa nosi znanstveno ime *Fallopia x bohemica* (Chrtek & Chrtková) J.P.Bailey. Podobno kot sahalinski dresnik ima nekoliko srčaste liste, vendar je rastlina navadno nižje rasti in ni porasla z razločno večceličnimi, do 0,6 mm dolgimi laski. Podobno kot japonski dresnik je porasla s krajšimi, (navidezno) enoceličnimi laski, ki so koničasti, medtem ko so pri japonskem dresniku topi.

Območje naravne razširjenosti: Vzhodna Azija: Japonska, Koreja, Tajska in Kitajska. Zanešen v Avstralijo in Novo Zelandijo, močno invaziven v Severni Ameriki in Evropi.

Poti vnosa in širjenje: V Evropo so japonski dresnik zanesli leta 1823. Rastlino so začeli kultivirati v vrtovih in parkih kot okrasno rastlino in sicer iz potomcev rastline, ki so jo v 20. letih 19. stoletja iz Japonske uvozili Nizozemci. V naravi je bila ta vrsta v Evropi prvič zabeležena leta 1892. Sadili so ga tudi za utrjevanje brežin in preprečevanje erozije, pa tudi kot krmno oziroma medonosno rastlino.

Pojavljanje v Sloveniji: Za ozemlje Slovenije japonski dresnik prvi omenja Hayek (1908: 210) in sicer ob Savinji pri Celju, leta 1937 pa je bil nabran podivjan v Ljubljani (LJU 01892, leg. A.

Budnar in LJU 01993, leg. M. Zalokar) in ob Bohinjskem jezeru (LJU 01890, leg. R. Justin). Strgar (1981, 1982) je poročal o njegovem širjenju po Sloveniji. Danes je japonski dresnik z izjemo submediteranskega fitogeografskega območja pogost po vsej Sloveniji, kjer ga srečamo zlasti ob rekah in potokih. Tudi v alpskem fitogeografskem območju je vrsta manj pogosta, saj le redko doseže 1000 m nadmorske višine, kot npr. ob potoku Lobnica na Pohorju.

Ekološke značilnosti

Habitat: Japonski dresnik najraje naseljuje zmerno vlažna rastišča, najpogosteje ob rekah in potokih. Uspeva na različnih tipih prsti, tako zakisani kot tudi bazični prsti, najdemo pa ga tudi na nekoliko slanih tleh. Čeprav mu najbolj ustrezajo osončeni kraji, pa tudi polsenca, ga srečamo tudi na zasenčenih krajih, npr. pod drevesnimi krošnjami. Najhitreje poseli ruderalna rastišča nastala pod vplivom človekovega delovanja, vendar se zaradi svoje izredne konkurenčnosti vse bolj vključuje v naravno rastje, kjer izpodriva samonikle rastline.

Razmnoževanje in življenjski cikel: Na območjih, kjer je japonski dresnik samonikel, se pojavljajo dvospolne rastline, ki imajo v cvetovih razvit tako pestič kot tudi prašnike, ter ženske rastline, ki imajo razvite le pestiče. V takšnih mešanih populacijah se rastlina lahko razmnožuje spolno in razvije semena. Rastline, ki so jih na začetku 19. stoletja prinesli v Evropo so bile ženske, ki se na spolni način niso mogle razmnoževati in potomci teh rastlin naj bi bili še danes prisotni v Evropi. Zelo uspešno se razmnožujejo na vegetativni način, saj se stebelni členki zlahka zakoreninijo, rastlina pa tvori tudi dolge podzemne korenike, s katerimi se lahko močno razraste. Iz koščkov korenike lahko poženejo mlade rastline. Ugotovljeno je bilo, da nova rastlina zraste iz samo pet gramov težkih koščkov korenike. Pri raznašanju koščkov rastline in njenem razširjanju igra pomembno vlogo vodni tok rek in potokov, pomembno vlogo pa ima pri tem tudi človek. V populacijah, kjer so prisotne tako ženske kot moške rastline, se japonski dresnik razmnožuje tudi spolno in tvori semena, ki prav tako prispevajo k njegovemu širjenju.

Vplivi tujerodne vrste

Vplivi na biotsko raznovrstnost: Japonski dresnik je uvrščen med 100 najbolj invazivnih rastlin sveta. Zlasti ob vodah Evrope in Severne Amerike tvori goste sestoje, ki izpodrivajo naravno rastje ter tako spreminjajo videz krajine in negativno vplivajo na biotsko pestrost. Podobno je tudi pri nas, kjer ta vrsta tvori sklenjene sestoje na številnih mestih ob Dravi, Savi, Savinji, Muri in drugih rekah ter potokih.

Vplivi na zdravje ljudi: Japonski dresnik je vir snovi resveratrol in emodin, zaradi katerih ekstrakt iz te rastline uporabljajo v tradicionalni kitajski in japonski medicini.

Vplivi na gospodarstvo: Korenike japonskega dresnika lahko prodrejo skozi 5 cm debele plasti asfalta, zato ima lahko negativen vpliv na stavbe in druge objekte, kot so ceste, nasipi, jezovi... Zaradi invazivnosti lahko hitro preraste tudi obdelovalne površine, zlasti travnike, ki jih ne kosijo redno.

Ukrepi

Preventivni ukrepi: Smiselna bi bila prepoved gojenja v okrasne, čebelarke in druge namene. Zasajevanje brežin rek in drugih območij podvrženim človekovemu delovanju s samoniklimi vrstami. Zmanjševanje eutrofikacije voda (in njihovih nabrežij). Ozaveščanje javnosti o invazivnosti te vrste.

Odstranitev ali nadzor vrste: Zaradi izredne invazivnosti se z japonskim dresnikom že več let spopadajo v številnih evropskih državah. Njegovo odstranjevanje je izredno težaven in dolgotrajen proces, zlasti zaradi sposobnosti njegove regeneracije že iz majhnih koščkov korenike. Fizično odstranjevanje rastline je zelo dolgotrajen proces in zahteva veliko mero vztrajnosti. Redno in več let zapovrstjo je treba kositi ali puliti mlade poganjke ter izkopavati korenike, vendar je z odpadnim materialom potrebno previdno ravnati (ga npr. posušiti in sežgati), saj se sicer lahko neprimerno odvržen zopet zakorenini. Fizično odstranjevanje je uspešno v manjših populacijah, zlasti na začetku njihovega širjenja. Mlade poganjke se lahko uporablja tudi kot spomladansko zelenjavo, npr. namesto rabarbare ali belušev. Veliko bolj uspešno je kemično odstranjevanje s pomočjo herbicidov, kar pa ima lahko ob nenadzorovani rabi zelo negativen vpliv na okolje. Zlasti škropljenje herbicidov ima lahko negativen vpliv na okolje in pri tem moramo zlasti ob vodah biti izredno pazljivi. Veliko bolj priporočljivo, pa tudi učinkovito, je nanašanje herbicidov (npr. glifosat ali triklopir) na približno 5 cm visoka pokošena stebela, ali injiciranje herbicidov v stebela. Proces je včasih potrebno ponoviti, vendar je z vztrajnostjo mogoče vrsto na omejeni površini iztrebiti.

Viri

Povezave do informacij na spletu:

http://www.illinoiswildflowers.info/weeds/plants/jp_knotweed.htm
http://en.wikipedia.org/wiki/Japanese_knotweed
<http://www.ecocontrol.co.uk/eradication-services.asp>
<http://issg.org/database/species/ecology.asp?si=91&fr=1&sts=&lang=EN>
<http://www.brickfieldspark.org/data/japaneseknotweed.htm>
http://www.cabi-bioscience.org/html/japanese_knotweed_alliance.htm#prob
http://www.efloras.org/florataxon.aspx?flora_id=1&taxon_id=112640

Znanstveni viri:

- Bailey, J. P., 1994. Reproductive biology and fertility of *Fallopia japonica* (Japanese knotweed) and its hybrids in the British Isles. Pp. 141–158 in: de Waal, L. C., L. E. Child, P. M. Wade, & J. H. Brock (eds.): Ecology and Management of Invasive Riverside Plants. New York: J. Wiley.
- Beerling, D. J., 1993. The impact of temperature on the northern distribution limits of the introduced species *Fallopia japonica* and *Impatiens glandulifera* in north-west Europe. *Journal of Biogeography* 20: 45-53.
- Child, L. E., L. C. De Waal, & P. M. Wade, 1992. Control and management of *Reynoutria* species (knotweed). *Aspects of Applied Biology* 29: 295-307.
- Forman, J. & R. V. Kesseli, 2003. Sexual reproduction in the invasive species *Fallopia japonica* (Polygonaceae). *American Journal of Botany* 90 (4): 586-592.
- Jogan, N., Bačič, T., Frajman, B., Leskovar, I., Naglič, D., Podobnik, A., Rozman, B., Strgulc Krajšek, S. & B. Trčak, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 str.
- Martinčič, A., Wraber, T., Jogan, N., Podobnik, A., Ravnik, V., Turk, B., Vreš, B., Frajman, B., Strgulc - Krajšek, S., Trčak, B., Bačič, T., Fischer, M., Eler, K., Surina, B., 2007: Mala flora Slovenije: ključ za določanje praprotnic in semenk. 4., dopolnjena in spremenjena izd. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije. 967 str.
- Seiger, L. A., 1997. The status of *Fallopia japonica* (*Reynoutria japonica*; *Polygonum cuspidatum*) in North America. Pp. 95-102 in: Brock, J. H., M. Wade, P. Pysek, & D. Green (eds.): Plant invasions: studies from North America and Europe. Backhuys Publishers, Leiden.
- Strgar, V., 1981. Genus *Reynoutria* v adventivni flori Slovenije. *Biol. vestn.* 29 (2): 121-136.
- Strgar, V., 1982. Genus *Reynoutria* v adventivni flori Slovenije, II. *Biol. vestn.* 30 (2): 151-154.
- Sukopp, H. & U. Sukopp, 1988. *Reynoutria japonica* Houtt. in Japan und in Europa. *Veröff. Geobot. Inst. ETH (Zürich)* 98: 354-372.